

Gymnasielärarexamen
vid Högskolan Dalarna,
Luleå tekniska universitet
och Mitthögskolan

Examensrättsprövning

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, SE-103 99 Stockholm
tfn 08-453 70 00 • fax 08-453 70 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

**Gymnasielärarexamen vid Högskolan Dalarna, Luleå tekniska universitet
och Mitthögskolan – examensrättsprövning**

Producerad av Högskoleverket i september 1997

Högskoleverkets rapportserie1997:32 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--97/32--SE

Innehåll: Bedömnings- och utredningsavdelningen

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Printgraf, Stockholm, september 1997

Innehållsförteckning

Förord	5
De sakkunnigas yttrande	7
1 Missivskrivelse	8
2 Bakgrund och kriterier	9
3 Beskrivning av Högskolan Dalarna	15
4 Förslag och motiveringar – Högskolan Dalarna	22
5 Beskrivning av Luleå tekniska universitet	24
6 Förslag och motiveringar – Luleå tekniska universitet	29
7 Beskrivning av Mitthögskolan	31
8 Förslag och motiveringar – Mitthögskolan	36
Högskoleverkets beslut	37
Högskolan Dalarna	38
Luleå tekniska universitet	40
Mitthögskolan	42
Bilaga	45
Tidigare rapporter om examensrätt inom lärarutbildningsområdet	46

Förord

Högskoleverket prövar sedan 1 juli 1995 rätten att ge examen. Verket beslutar om examensrätt för högskolor med offentlig huvudman och yttrar sig till regeringen i fråga om examensrätt för enskilda utbildningsanordnare.

I denna rapport redovisas prövningar gjorda våren 1997 rörande *gymnasie-lärarexamen vid Högskolan Dalarna, Luleå tekniska universitet och Mitt-högskolan*.

Den s.k. Lärarexamensgruppen har vid denna prövning bestått av rektor Lars Haikola (ordförande), Lärarhögskolan i Malmö vid Lunds universitet, professor Bengt-Erik Andersson, fil.dr universitetslektor Lars-Erik Bjessmo och docent universitetslektor Astrid Pettersson, samtliga övriga vid Lärarhögskolan i Stockholm. Utredare Kerstin Ek, Högskoleverket, var gruppens sekreterare t.o.m. 1997-05-09. Fr.o.m. 1997-05-10 var utredare Stefan Odeberg, Högskoleverket, gruppens sekreterare.

I rapporten redovisas de sakkunnigas prövningar och Högskoleverkets beslut.

Agneta Bladh
generaldirektör

De sakkunnigas yttrande

1 Missivskrivelse

Till
Generaldirektör
Agneta Bladh
Högskoleverket

Högskolan Dalarna, Luleå tekniska universitet och Mithögskolan har till Högskoleverket ansökt om rätten att få utfärda gymnasielärarexamen. Högskoleverket utsåg en grupp av sakkunniga (Lärarexamensgruppen) med uppgift att avge ett utlåtande till verket. Gruppen har bestått av rektor Lars Haikola (ordförande), Lärarhögskolan i Malmö vid Lunds universitet, professor Bengt-Erik Andersson, institutionen för barn- och ungdomsvetenskap, fil.dr universitetslektor Lars-Erik Bjessmo, institutionen för samhällsvetenskap och humaniora, docent universitetslektor Astrid Pettersson, institutionen för pedagogik, samtliga övriga vid Lärarhögskolan i Stockholm. Högskoleadjunkt Kerstin Rydén, institutionen för språk och litteratur, Lärarhögskolan i Stockholm, har varit expert åt gruppen. Utredare Kerstin Ek, Högskoleverket, var gruppens sekreterare t.o.m. 1997-05-09. Fr.o.m. 1997-05-10 var utredare Stefan Odeberg, Högskoleverket, gruppens sekreterare.

Högskolornas ansökan med underlagsmaterial för bedömningen har granskats av gruppen. Kompletterande uppgifter har infordrats. Vid besök på högskolorna har gruppen haft samtal med ledning, lärare och studenter. Gruppen har också besett lokaler.

Ansvariga vid respektive högskola har granskat och godkänt den redovisning av verksamhet och förhållanden som görs i utredningen.

Stockholm den 16 juni 1997

Lars Haikola Bengt-Erik Andersson

Lars-Erik Bjessmo Astrid Pettersson

2 Bakgrund och kriterier

Ansökan

De ansökningar vi behandlar gäller gymnasielärodbildning vid:

- Högskolan Dalarna
- Högskolan i Luleå, nuvarande Luleå tekniska universitet
- Mitthögskolan.

Bakgrund

I § 2 i högskolelagen SFS 1992:1434 1 kap. "Inledande bestämmelser" sägs

Staten skall som huvudman anordna högskolor för

1. utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet, och
2. forskning och konstnärligt utvecklingsarbete samt annat utvecklingsarbete.

De grundläggande föreskrifterna om yrkesexamina finns i den examensordning som utgör bilaga 3 till Högskoleförordningen (SFS 1996:913).

Gymnasielärodbildningen utfärdas för undervisning i kärnämnen och/eller karaktärsämnen. För examen krävs dels ämnesstudier och/eller relevant yrkesutbildning och yrkeserfarenhet, dels praktisk-pedagogiska studier.

Omfattning

Examen uppnås efter fullgjorda kursfordringar om sammanlagt minst 180, 160, 100 eller 40 poäng. I kursfordringarna ingår en praktisk-pedagogisk del vilken avser det ämne eller de ämnen som ingår i examen och vilken alltid omfattar minst 40 poäng. Beroende på val av ämneskombination eller ämne krävs därtill fullgjorda kursfordringar enligt något av följande alternativ:

Alternativ 1 (minst 180 poäng)

Ämnesstudier om minst 80 poäng för undervisning i ett kärn- eller karaktärsämne samt ämnesstudier i ett andra kärn- eller karaktärsämne om minst 60 poäng.

Alternativ 2 (minst 160/100 poäng)

Ämnesstudier om minst 60 poäng för undervisning i ett kärn- eller karaktärsämne samt relevanta yrkesinriktade högskolekurser om minst 60 poäng för undervisning i ett karaktärsämne.

Därtill krävs omfattande yrkeserfarenhet. Om relevanta yrkesinriktade högskolekurser inte finns kan dessa ersättas med någon annan relevant yrkesutbildning.

Alternativ 3 (minst 100/40 poäng)

Relevanta yrkesinriktade högskolekurser om minst 60 poäng för undervisning i ett karaktärsämne. Därtill krävs omfattande yrkeserfarenhet. Om relevanta yrkesinriktade högskolekurser inte finns kan dessa ersättas med någon annan relevant yrkesutbildning.

När moderna språk, naturkunskap, praktiskt-estetiskt ämne, samhällskunskap eller svenska ingår i något av alternativen krävs minst 80 poäng i ämnet. Normalt krävs ämnesfördjupning till minst 60-poängsnivån. I naturkunskap, samhällskunskap och svenska krävs dock endast ämnesfördjupning till minst 40-poängsnivån i ett av de ingående ämnena.

I moderna språk krävs för läraryrket relevant, kommunikativ förmåga samt förtrogenhet med och erfarenhet av språkområdets kultur och vardagsliv. För att erhålla gymnasielärarexamen skall studenten ha fullgjort handledd praktik.

I examensbeviset skall anges för vilken undervisning utbildningen är avsedd.

Mål (utöver de allmänna målen i 1 kap. 9 § högskolelagen)

För att erhålla gymnasielärarexamen skall studenten ha

- goda och för läraruppgiften relevanta ämneskunskaper,
- de kunskaper och de färdigheter som behövs för att som lärare förverkliga skolans mål och medverka i utvecklingen av gymnasieskolans och den gymnasiala vuxenutbildningens verksamhet,
- god självkännetdom och social kompetens och därigenom förmåga att bedriva lärararbete samt att i samarbete med andra lösa de i skolan förekommande uppgifterna,
- sådana insikter i pedagogik, specialpedagogik, didaktik, psykologi och

metodik som krävs för att bedriva den undervisning som utbildningen är inriktad mot och lösa normala elevvårdsproblem i skolan,

- förmåga att belysa allmänmänskliga och övergripande frågor som t.ex. existentiella och etiska frågor, jämställdhetsfrågor, miljöfrågor samt internationella och interkulturella frågor,
- förmåga att använda datorer och andra informationstekniska hjälpmedel för egen inläring och kunskap om hur dessa hjälpmedel kan användas i undervisningen av barn och ungdomar/elever,
- redovisat ett examensarbete i vilket ingår att relatera de vetenskapliga teorier studenten blivit förtrogen med till de kommande arbetsuppgifterna.

Härutöver gäller de mål som respektive högskola bestämmer.

Högskolelagen och högskoleförordningen har för oss varit den naturliga grunden för bedömningen. En fortlöpande diskussion har förts om vilka förutsättningar och kriterier som bör gälla för erhållande av olika examensrätter. Detta har framgått av våra tidigare rapporter (se bilaga 1 för förteckning över lärarexamensgruppens rapporter inom lärarutbildningsområdet). Vi har också beaktat de magisterexamensprövningar som har gjorts av Kanslersämbetet och Högskoleverket.

För vår bedömning har vi formulerat vissa kriterier. Fyra krav har därvid kommit att framstå som grundläggande, nämligen att lärarutbildningen ska ge goda ämneskunskaper, ett vetenskapligt förhållningssätt, pedagogisk/didaktisk kompetens samt bygga på beprövad erfarenhet. Kriterierna tillämpades senast vid prövningen av gymnasielärarexamen vid Högskolan i Halmstad (Högskoleverkets rapportserie 1997:4 R).

Kriterier

Ämnesdjup och ämnesbredd

Det finns en spänning mellan ämnesbredd och ämnesdjup när det gäller lärarutbildning. Med den nya högskoleförordningen framhålls vikten av ett ökat ämnesdjup. Samtidigt finns en strävan på högskolorna att ge studenterna på lärarutbildningarna en bredare kunskapssyn och ett arbetssätt där man bearbetar frågeställningar tvärvetenskapligt.

Både ett ämnesspecifikt och ett ämnesövergripande förhållningssätt kräver goda ämneestetiska kunskaper. Högskolelagen föreskriver att lärarutbildningen ska ge goda ämneskunskaper. Ett tvärvetenskapligt synsätt kan göra att man formulerar frågor och problem på ett annat sätt än i det enskilda ämnet. Det innebär dock inte att man kan ge avkall på det vetenskapliga förhållningssättet.

Lärarkompetens

Det måste finnas forskarkompetens på högskolan i ämnet pedagogik. Minst en disputerad (motsv.) lärare i pedagogik ska finnas på högskolan med ansvar för detta ämnesområde inom lärarutbildningen.

Ämnesforskningen är betydelsefull eftersom det vetenskapliga förhållningssättet är grundläggande även inom lärarutbildningen. Det är alltså viktigt att forskningskompetenta lärare undervisar inom denna utbildning. För gymnasielärarutbildningen bör, framförallt inom de ämnen där 80 poäng krävs, mer än en disputerad lärare finnas med adekvat inriktning.

Kompetensutveckling

Det är viktigt, med tanke på utbildningens kvalitet, att en kontinuerlig uppbyggnad av lärarkompetensen sker. Lärarutbildarna ska ha möjlighet till kompetensutveckling i pedagogik/didaktik. Möjligheter till forskarutbildning ska finnas för icke disputerade lärare. Ett problem vid många högskolor är svårigheten för lärarna att trots nedsättning i tjänst på rimlig tid hinna med en forskarutbildning jämsides med en stor undervisningsbörda. Detta problem måste beaktas.

Samband mellan utbildning och forskning

Vid högskolan ska det bedrivas forskning med direkt relevans för lärarutbildningen. Lärarutbildare ska aktivt ta del i pågående forskningsprojekt. Det ska finnas en vetenskaplig ledning med ansvar för att knyta forskning till grundutbildningen av lärare.

Praktisk-pedagogisk utbildning

Lärarutbildningarna är yrkesutbildningar och specifikt för dessa är den praktisk-pedagogiska utbildningen. En praktikorganisation måste finnas eller vara under uppbyggnad. Möjligheter till kompetensutveckling ska erbjudas praktikhandledare på fältet. Riktlinjer för ett samarbete mellan fält och högskola ska finnas.

Examensarbete

Examensarbetet ska knyta an till den kommande yrkesverksamheten och bygga på vetenskaplig grund.Handledarkompetens måste finnas för detta. Examensarbetet bör ha sin teoretiska utgångspunkt antingen i pedagogisk/didaktisk teori eller i ämnesstudiernas teori.

Utvärdering och kvalitetssäkring

Det föreligger en skyldighet för högskolor att utarbeta kvalitetsutvecklingsprogram. Lärarutbildningens ställning ska framgå i kvalitetsutvecklingsprogrammen, liksom hur lärarutbildningen ska utvärderas och kvalitetssäkras.

Möjligheter till fortsatta studier

En tydlig intention inom högskoleväsendet är att studierna ska vara påbyggbara. Närmandet mellan grundutbildning och forskarutbildning är exempel på detta. Möjligheten att tillgodoräkna sig vissa studiepoäng är ett annat exempel. Påbyggbarheten bör gälla såväl den ämnesteoretiska som den pedagogiskt/didaktiska delen i utbildningen. Gymnasielärarutbildningen bör utformas så att den kan fortsätta i magisterutbildning och utan avsevärda kompletteringar utgöra grund för forskarutbildning.

Organisation och ledning

Lärarutbildning är speciell inom högskolan genom att den spänner över flera olika ämnes- och fakultetsområden. Därtill kommer den praktisk-pedagogiska utbildningen. Detta ställer särskilda krav på organisation och ledning av lärarutbildningen. Den risk för splittring som finns genom att många olika delar har skilda organisatoriska, kulturella och ibland även geografiska hemorter, måste motverkas av en tydlig organisation och fast sammanhållen ledning.

Lokaler och utrustning

När det gäller lokaler och utrustning för lärarutbildning finns det anledning att beakta inte bara den tekniska utrustning som kan behövas utan också i vilken mån undervisningslokalerna är utformade, möblerade och utrustade så att de ger möjlighet till flexibilitet vid inläring och undervisning. Detta bör gälla inte bara för pedagogikämnet utan också för de ämnesteoretiska studierna. Utbildningen bör tillhandahålla en kreativ inlärningsmiljö. Studenterna bör ha tillgång till moderna välutrustade laboratorielokaler inom de naturvetenskapliga ämnena. Ämnen som bild, musik, idrott och drama kräver adekvata lokaler och speciell utrustning.

Bibliotek och litteratur

Betoning av högskolestudier med ett undersökande och probleminriktat arbetssätt och självständiga studier ställer allt större krav på en utvecklad biblioteksfunktion.

Högskolan ska kunna ge biblioteksservice på en vetenskapligt acceptabel nivå. Pedagogisk och didaktisk liksom ämnesteoretisk litteratur ska finnas, representerande olika synsätt och teorier inom ämnesområdet. Viktigt är att det också finns utländsk facklitteratur och utländska facktidskrifter. Väl fungerande litteratursökningssystem är en nödvändighet. Önskvärt är också att studenterna har tillgång till läsplatser både för enskilda studier och för arbete i grupp.

Informationsteknik

Informationsteknikens betydelse för samhällsutvecklingen betonas alltmer. Det innebär ett ökande behov av utvecklad kompetens inom skola och lärarutbildning. Studenterna ska ha tillgång till datorer för sina rapporter och examensarbeten. De ska också kunna producera eget undervisningsmaterial och lära sig använda utbildningsprogram. Av vikt är att studenterna får en förtrogenhet med datorer som medel för såväl kommunikation som kunskapsinhämtande och kunskapsförmedling. I detta ingår också att bli medveten om datorns möjligheter och begränsningar i undervisningssammanhang samt att kritiskt granska de undervisnings- och utbildningsprogram som kommer ut på marknaden. Studenterna ska genom utbildningen få erfarenhet av och kompetens att använda datorbaserad informationsökning och kommunikation i sin lärarroll.

Internationalisering

Internationella kontakter och samarbetsprogram samt utbyte av lärare och studenter bör vara utvecklade eller åtminstone planerade för lärarutbildningarna.

3 Beskrivning av Högskolan Dalarna

Allmän beskrivning

Vid Högskolan Dalarna fanns det ht-1996 drygt 5 000 registrerade studenter. Högskolan erbjuder ett 30-tal utbildningsprogram och kurser inom humaniora, samhällsvetenskap, ekonomi, ingenjör- och lärarutbildning. Antalet anställda uppgår till ca 400.

Högskolan är organiserad efter en grundstruktur som utgår från de ämnen som finns vid högskolan:

- Sektionen för humaniora och beteendevetenskap
- Sektionen för naturvetenskap och teknik
- Sektionen för samhällsvetenskap

Programansvaret för lärarutbildningarna ligger inom Sektionen för humaniora och beteendevetenskap. De andra sektionerna bidrar sedan med sin kompetens. Närmare 25 procent eller 1 100 av högskolans studenter studerar idag inom något av högskolans lärarprogram och över 100 lärare är engagerade i utbildningen.

Inom Högskolan finns två forskningscentra CITU (Centrum för industriell teknik och utveckling) och CTS (Centrum för transport- och samhällsforskning).

Befintlig lärarutbildning

Vid Högskolan Dalarna ges *en* grundskollärarutbildning med två inriktningar (1–7 och 4–9), där studenterna kan tillgodoräkna sig kurser inför eventuella val mellan inriktningarna. Detta sker, enligt högskolan, inom ramen för en gemensam lärokultur på vetenskaplig grund, där didaktiken utgör utbildningens grundstomme. Enligt utbildningsplanen ska samtliga ämnes-teoretiska kurser vara didaktiska för att kunna ingå i en lärarexamen vid Högskolan Dalarna.

”Den ämnesdidaktiska inriktningen präglar ämnesstudierna i första hand via en problematisering av urvalsfrågan, dvs. förhållandet mellan skolämne

och vetenskaplig disciplin (frågan om *målrealisering* och *socialisation*), men också via undervisnings- och examinationsformer som föranleds av skilda val av ämnesinnehåll och som har stor relevans för den pedagogiska verksamheten i ungdomsskolan (frågan om *lärandet*).”

Det finns sex varianter av grundskolläraryrket.

Sökt lärarutbildning

Högskolan Dalarna ansöker om examensrätt för gymnasielärarutbildning. Starten planeras till hösten 1997.

- Läsåret 1997/98 planeras utbildningen omfatta undervisningsämnena svenska, engelska, historia, religionskunskap och samhällskunskap.
- Läsåret 1998/99 byggs utbildningen ut med matematik och fysik.
- Läsåret därpå tillkommer enligt planerna kemi och eventuellt biologi.

Ytterligare ämnen kan bli aktuella.

Utbildningen planeras så att studenterna ska ha ett stort mått av valfrihet när det gäller kombinationen av undervisningsämnena. Utbildningen ska ske i samverkan med högskolans grundskolläraryrket. Samverkan ska ske både under ämnesstudierna och under de mer yrkesförberedande utbildningsmomenten bland annat i syfte att understryka att gymnasieskolan ingår som en del i en samlad ungdomsskola.

Ämnesdjup och ämnesbredd

Högskolan bedömer att följande kurser inom högskolan kan ha relevans för en kommande gymnasielärarutbildning:

- Sektionen för humaniora och beteendevetenskap
 - Historia 80 p
 - Religion 60 p (1997/98 upp till 80 p)
 - Samhällskunskap 40 p (1998/99 upp till 80 p)
 - Socialantropologi 40 p (1997/98 upp till 80 p)
 - Litteraturvetenskap 80p
 - Svenska Språket 40 p (1997/98 upp till 60 p)
 - Engelska 60 p (1997/98 upp till 80 p)

Tyska	40 p	(1999/2000 upp till 80 p)
Pedagogik	80 p	
Psykologi	40 p	
- Sektionen för samhällsvetenskap

Sociologi	80 p	
Företagsekonomi	60 p	(1997/98 upp till 80 p)
Nationalekonomi	40 p	(1997/98 upp till 80 p)
Kulturgeografi	60 p	
Systemvetenskap/ADB	60 p	
 - Sektionen för naturvetenskap och teknik

Matematik	40 p	(1997/98 upp till 60 p)
Fysik	40 p	(1998/99 upp till 80 p)
Kemi	40 p	(1997/98 upp till 60 p)
Biologi	20 p	(1999/00 upp till 60 p)

Magisterexamen för i lärarutbildningen relevanta ämnen saknas ännu.

Lärarkompetens

I ämnet pedagogik kommer från höstterminen 1997 att finnas en professor på 80 procent som också har tjänst vid Uppsala Universitet. Ytterligare en lärare har disputerat.

I psykologi finns en professor på 80 procent med tjänst även vid Uppsala Universitet.

I historia/ekonomisk historia finns en professor på 80 procent som delas med Uppsala Universitet. Ytterligare fyra personer har disputerat.

I religionshistoria finns en fil.dr på heltid som bedriver externt finansierad forskning på 50 procent och en fil.dr som är timplärare.

Sociologi/samhällskunskap/SO-didaktik har två disputerade. I national-ekonomi finns det en professor på 80 procent.

I geografi finns en fil.dr och i socialantropologi finns en.

I litteraturvetenskap finns två disputerade och i svenska språket finns en fil.dr. Ämnet engelska har en fil.dr. För tyska finns en lektorstjänst under tillsättning.

I fysik/fysikdidaktik är fyra personer disputerade. Ämnet biologi har två disputerade. I matematik/matematikdidaktik är två personer fil.dr. I ämnet kemi har två disputerat. En av dessa är timplärare.

Kompetensutveckling

Icke disputerade lärare får ekonomiskt stöd att påbörja respektive fullfölja forskarutbildning. Disputerade lärare får också stöd för s.k. lektorsforskning. Högskolan strävar efter att utveckla detta stöd. Kompetensutvecklingsmedel i form av fasta forskningsresurser har endast i liten utsträckning kommit lärarutbildningen till del.

Samband mellan utbildning och forskning

Hittills har det vid Högskolan Dalarna funnits tre grundutbildningssektioner och två forskningscentra som varit åtskilda. Forskningsaktiviteten har till stor del skett på individuell basis med anknytning till forskningsmiljöer utanför Högskolan Dalarna. Avsikten är nu sedan högskolan erhållit fasta forskningsresurser att grundutbildningssektionerna och forskningscentra ska knytas ihop och att forskning och utbildning ska närma sig varandra. Målet är forskande lärare och undervisande forskare. Ett pedagogiskt forskningscentrum är under uppbyggnad. I det forskningsprogram som redovisas skisseras tre mera övergripande forskningsteman. Inom vart och ett av dessa skall ”konkreta teoretiskt och empiriskt förankrade forskningsprojekt” utformas. Dessutom är ett regionalt pedagogiskt resurscentrum under uppbyggnad.

Praktisk-pedagogisk utbildning

Den praktisk-pedagogiska delen i utbildningen bygger på att ämne-teoretiker/didaktiker, pedagogiklärare och skolhandledare har ett gemensamt ansvar. Den praktisk-pedagogiska utbildningen för utbildning till grundskollärare 4–9 är uppdelad i tre 20-poängs lärarskapskurser där en allmändidaktisk pedagogik samverkar med ämnesdidaktik och skolförlagd utbildning. För den nya gymnasielärarutbildningen planerar man att så långt som möjligt

integrera undervisningen med grundskollärarytbildningen. Men eftersom utgångspunkten hela tiden tas i kandidaternas praktik kommer utbildningen ändå att få en annan prägel än grundskollärarytbildningen. Ett uppbyggt kontaktnät finns redan med regionens gymnasieskolor. Därtill har flera ämnesgrupper väl utvecklade kontakter med berörda gymnasielärare.

Examensarbete

Gymnasielärarytbildningens examensarbete ska genomföras i den avslutande lärarskapskursen och ha en inriktning som antingen är allmän-didaktisk eller ämnesdidaktisk. Dessutom ska ytterligare ett didaktiskt arbete genomföras på B-nivå i huvudämnet. När det gäller specialarbetena och handledningen av dessa förutser högskolan inga större problem. Den har goda erfarenheter från grundskollärarytbildningen. Högskolan har kravet att handledarna själva ska ha minst 60 poäng i ämnet i fråga. Skulle så trots allt inte vara fallet brukar handledarna få en medhandledare. För varje student eller studentpar utses en handledare med goda ämnesteoriska och ämnesdidaktiska kunskaper och med egna erfarenheter av vetenskaplig kunskapsproduktion och dokumentation av denna. För att garantera kvalitet, men också rättstrygghet för studenten, skall varje arbete också granskas av en medbedömare. Medbedömaren deltar också på det seminarium där arbetet ventileras.

Utvärdering och kvalitetssäkring

Ett kvalitetsutvecklingsprogram har upprättats inför den granskning som nyligen genomförts inom ramen för Högskoleverkets kvalitetsarbetsbedömningar. Det finns rutiner för kurs- och programutvärderingar inom sektionen för humaniora och beteendevetenskap där synpunkter från lärare och studenter redovisas och åtgärder diskuteras. Ett långsiktigt arbete med att utveckla undervisning och examination har initierats i samarbete med Lärarhögskolan i Stockholm.

Möjligheter till fortsatta studier

Utbildningen uppfyller även kraven för kandidatexamen, vilket ger behörighet till forskarutbildning. Samverkan med Uppsala universitet möjliggör fortsatta studier inom de ämnen som ges vid högskolan.

Organisation och ledning

Ansvar för all lärarutbildning åvilar sektionen för humaniora och beteendevetenskap. Detta ansvar är självklart för de kurser inom lärarutbildningen som faller inom de humanistiska och beteendevetenskapliga ämnena samt den praktisk-pedagogiska utbildningen. Programansvaret sträcker sig emellertid utanför sektionen till att gälla även kurser inom andra sektioner när dessa kurser ingår i lärarutbildningen. Programansvaret innebär ansvar för undervisning (kursplan, litteratur, undervisningsformer, examination, etc.), kvalitet och att hela högskolans lärarkompetens utnyttjas. Den ämnesdidaktiska inriktningen används som en sammanhållande idé i all lärarutbildning. Huvuddelen av utbildningen bedrivs i Falun.

Lokaler och utrustning

Lokalerna är moderna och i gott skick. De senaste årens studenttillströmning har föranlett ombyggnationer.

Bibliotek och litteratur

Biblioteket består av en enhet i Falun och en i Borlänge. Faluenheten har efter tillbyggnaden år 1997 drygt 100 läsplatser och 5 grupprum. På Borlängeenheten finns ca 50 läsplatser och 4 grupprum. Litteratur inom humaniora och beteendevetenskap finns i Falun, medan den naturvetenskapliga och huvuddelen av den samhällsvetenskapliga litteraturen finns i Borlänge. Biblioteket har drygt 750 tidskrifter varav ca 75 inom kunskapsområdet skola, undervisning och pedagogik. Biblioteket är under öppettid ständigt uppkopplat mot Internet. Därtill finns ett antal CD-ROM-databaser. Värda att nämna av dessa är: Inspec (naturvetenskap, teknik och främst fysik), Riskline (kemi), ATLA (religionsvetenskap), Historical Abstracts (historia), MLA (språkvetenskap), Sociofile (sociologi med angränsande discipliner), Eric (pedagogik), Nationell Arkivdatabas (historia) och Psyc-Litt (psykologi med angränsande ämnen). Rutiner för fjärrlån finns.

Informationsteknik

Alla arbetsplatser för lärare och forskare har datorstöd knutet till högskolans nätverk och Internet. Datorerna är möjliga att använda dygnet runt. Varje student har egen e-postadress. Högskolan har som ambition att integrera

informationsteknologi i den ordinarie undervisningen. Dessutom är en elementär datakunskapskurs obligatorisk.

Internationalisering

Inom ramen för Erasmus sänder högskolans lärarutbildning ut 10–20 studenter årligen till olika europeiska länder. Inom nätverket för lärarutbildningar utväxlas också lärare. Högskolan ingår i ett Erasmusprojekt för att utveckla en europeisk lärarutbildning. Planerna är att studenter ska kunna ta en europeisk examen i "education" på bachelor- eller mastersnivå. Inom Nordplus har sektionen för humaniora och beteendevetenskap ett aktivt samarbete kring lärarutbildningen.

4 Förslag och motiveringar – Högskolan Dalarna

Förslag

Vi föreslår att Högskolan Dalarna ges rätt att utfärda gymnasielärarexamen.

Särskilda motiveringar

Lärarytbildningarna är ett profilområde på Högskolan Dalarna. Gymnasielärarexamen vore ett naturligt komplement till nuvarande Grundskollärarytexamen (1–7 och 4–9).

Organisationen och ledningsstrukturen av lärarytbildningarna är väl genomtänkta. Hela ämnesytbildningen är tydligt inriktad mot lärarytbtidning. De genomsyras av didaktiska inslag med avseende på skolämnesinnehåll och strukturering av detta innehåll. Samtidigt finns det ett tydligt värnande om ämnets krav. Att också ämnet betonas är särskilt viktigt för en gymnasielärarytbtidning.

Avsikten är att studenterna inom gymnasielärarytbtidningen i hög utsträckning ska samläsa med studenterna inom grundskollärarytbtidningen. Detta ger fördelar men det krävs att högskolan profilerar de gymnasiala momenten vad avser t.ex. pedagogiska och psykologiska kunskaper om ungdomar och djupare ämneskunskaper.

Lärarskapskurserna präglas av en hög didaktisk medvetenhet och ambition. Inte minst gäller detta de praktiska momenten. Vi bedömer att högskolan har goda möjligheter att erbjuda studenterna inom den tänkta gymnasielärarytbtidningen en meningsfull och givande praktisk-pedagogisk ytbtidning.

Lärarkompetensen är god. Varje ämne som är planerat att ingå i gymnasielärarytbtidningen företräds av en eller flera disputerade lärare. I skolämnen som kräver breda ämneskunskaper tvingas dock mindre högskolor till en profilering av sin lärarkader mot vissa områden. Detta är särskilt påtagligt vid

Högskolan Dalarna i kärnämnen samhällskunskap och religionskunskap. Redan på kort sikt bör lärarstabens kompetens breddas.

Ämnesdjupet är under utveckling. Vid en gemensam betraktelse av nuvarande och planerade fördjupningsmöjligheter får dessa anses som tillfredsställande.

Biblioteket bedömer vi som otillräckligt på de fördjupningsnivåer som krävs för gymnasieutbildning. Beroendet av fjärrlån blir alltför stort.

I flera utvärderingar genom åren har bristande forskningsanknytning setts som ett problem inom lärarutbildningar vid svenska universitet och högskolor. Detta gäller inte minst Högskolan Dalarna. Därför är det av största vikt att lärarutbildningarna på Högskolan Dalarna ges möjlighet att förbättra sin forskningsanknytning genom de fasta forskningsresurser som högskolan har tilldelats.

Vi bedömer att Högskolan Dalarna uppfyller kraven för att utfärda gymnasielärarexamen. Det är dock nödvändigt att litteraturbeståndet inom de aktuella ämnena utökas. En tydligare koppling av lärarutbildningen till pedagogisk forskning är dessutom viktig.

5 Beskrivning av Luleå tekniska universitet

Allmän beskrivning

Vid Luleå tekniska universitet finns det ca 8 000 studenter. Därav finns knappt 1000 studenter på lärarutbildningar. Andelen helårsstudenter på lärarutbildningar vid universitetet var 15 procent år 1995/96. Över 50 procent av helårsstudenterna var samma år inom naturvetenskap och teknik. Antalet anställda på universitetet uppgår till 1 200.

Universitetet har 14 institutioner. Institutionen för pedagogik och ämnesdidaktik har huvudansvaret för lärarutbildningarna.

Forskningen bedrivs inom ramen för två fakulteter, den tekniska och den filosofiska. Tekniska fakulteten omsätter 161 miljoner kronor och har ca 50 professurer. Den filosofiska fakulteten, dit lärarutbildningen räknas, omsätter 9 miljoner kronor och har 8 professurer.

Befintlig lärarutbildning

Universitetet har för närvarande examensrätt för grundskolläraryxamen 1–7 och 4–9. Pedagogprogrammen i Luleå har vissa samläsningskurser under första studieåret för grundskollärare 1–7 och 4–9.

Det finns fem varianter av grundskolläraryxamen. Grundskolläraryxamen 4–9 kan även nås genom att komplettera ämnesstudier med praktisk-pedagogisk utbildning om 40 poäng.

Sökt lärarutbildning

Luleå tekniska universitet ansöker om rätt att utfärda gymnasieläraryxamen. De planerade inriktningarna är matematik, fysik och kemi. Utbildningen ska genomföras i integrerade teman inom lärande och pedagogiskt ledarskap och genomföras i nära samarbete mellan praktikskolornas handledare och lärare vid universitetet. Kurserna ska utformas så att det didaktiska perspektivet tydliggörs. Starten planeras till höstterminen 1998.

Ämnesdjup och ämnesbredd

Universitetet har generell magisterexamensrätt. I de ämnen som anknyter mest till universitetets planerade gren av gymnasieläroexamen, matematik, fysik, kemi och pedagogik, finns utbildning på 80-poängsnivå. I kraft av sina 14 institutioner har universitetet även en bredd i ämnesutbudet.

Lärarkompetens

Institutionen för matematik har 1 professor och 25 andra disputerade lärare. Någon enstaka av dessa har inte heltidstjänst. Andelen forskning i tjänsten är 20 procent för alla som så önskar. Det bedrivs forskarutbildning i matematik med didaktisk inriktning inom institutionen.

Fysikområdet sorterar under institutionen för maskinteknik. Av totalt 7 professorer på institutionen är 1 inom fysik, 1 inom experimentell mekanik och 1 inom energiteknik. Inom dessa områden finns det ytterligare 15 disputerade lärare. Två av dessa arbetar deltid. Bland de disputerade ingår forskning i tjänsten med i genomsnitt 40 procent.

Institutionen för kemi och metallurgi har 5 professorer och 16 andra disputerade lärare som samtliga arbetar heltid. Andelen forskning i tjänsten är i genomsnitt ca 40 procent.

Institutionen för pedagogik och ämnesdidaktik har 1 professor i pedagogik. Av övriga lärare på institutionen är 8 disputerade. För närvarande ingår ingen forskning i lektorernas tjänster. Detta förändras i och med tillkomsten av en filosofisk fakultet.

Kompetensutveckling

Pedagogiskt utvecklingsarbete bedrivs. Under tidsperioden 1994–96 har ca 110 lärare deltagit i Grundkurs för undervisare/Doktorandkurs i muntlig framställning och 60 lärare i Universitetspedagogik – Teori och praktik. Utbyte av pedagogiska erfarenheter med andra universitet och högskolor sker genom att externa lärare inbjuds att föreläsa eller att leda seminarier i den pedagogiska kursverksamheten.

Samband mellan utbildning och forskning

Enligt en rapport från Styrgruppen för kvalitetshöjning av lärarutbildningar har lärarutbildningarna sedan länge prioriterat en starkare koppling mellan grundutbildning och forskning. Förekomsten av fasta forskningsresurser i form av fakultetsanslag inom teknisk och filosofisk fakultet innebär stora möjligheter till detta. Universitetet har egen forskarutbildning i pedagogik. Handledare för studenterna är spridda över hela världen och arbetar tillsammans i nätverk med elektroniska medier. Den matematiska institutionen bedriver forskning inom matematikens didaktik och anordnar didaktiska kurser inom ramen för ämnesstudierna utan att äventyra påbyggbarheten.

Praktisk-pedagogisk utbildning

Den gymnasieskoleförlagda delen av utbildningen ska bestå av praktik och fältstudier. Praktiken ska omfatta 20 poäng. Den ska relateras till allmän didaktik, ämnesdidaktik och pedagogik. Det finns ett nätverk med skolchefer i 14 kommuner och från universitetet görs bedömningen att praktikplatser inte bör vara svårt att finna. Den praktisk-pedagogiska lärarutbildningen går under benämningen lärande. Genom detta vill universitetet betona att det handlar mer om elevernas lärande än om lärarnas utläring. I möjligaste mån ska en samläsning med grundskollärarutbildningen ske.

Examensarbete

Examensarbetet omfattar 10 poäng. Det ska inriktas på lärande och ha såväl teoretisk som praktisk förankring i gymnasielärares yrkessituation. I den mån det är möjligt ska examensarbetena knytas till olika forsknings- och utvecklingsarbeten inom universitetet och utföras på hemskolan.

Utvärdering och kvalitetssäkring

I december 1996 lade Styrgruppen för kvalitetshöjning av lärarutbildningar fram en rapport som gav förslag på kvalitetshöjande åtgärder. Rapporten tog ett brett grepp och kretsar framför allt kring områdena: forskningen och forskningsanknytningen inom lärarutbildningen, skapandet av ett regionalt utvecklingscentrum, IT-utvecklingen inom lärarutbildningarna, praktiken samt internationaliseringen.

Möjligheter till fortsatta studier

Fortsättning på en gymnasielärarexamen med inriktning matematik, fysik, kemi finns möjligheter till i form av forskarutbildning inom ämnena matematik, tillämpad matematik, fysik, experimentell mekanik, oorganisk kemi, kemisk teknologi och pedagogik.

Organisation och ledning

Ansvar för lärarutbildningen åvilar utbildningsnämnden för lärarutbildning. Ledningen av lärarutbildningen finns inom den filosofiska fakulteten men ansvaret sträcker sig in i den tekniska fakulteten där huvuddelen av den sökta utbildningen är förlagd.

Lokaler och utrustning

Lärarutbildningen finns på samma campusområde som universitetets tekniska och samhällsvetenskapliga utbildningar. En större utbyggnad avsedd för i första hand lärarutbildningarna pågår.

Bibliotek och litteratur

Universitetets bibliotek har ca 200 000 volymer, 450 läsplatser och ett tjugotal grupprum. Det finns 30 anställda och ungefär 1500 tidskrifter. Ett stort antal sökstationer finns där man har tillgång till LIBRIS, Internet och ca 50 CD-ROM-databaser.

I ämnet matematik har högskolans bibliotek ca 3 500 titlar. Dessutom har institutionen ett välförsett bibliotek som är minst lika stort.

I fysik finns det ca 2 500 titlar på högskolans bibliotek. Om mer tillämpad och teknisk fysik räknas in mångdubblas denna siffra.

I kemi finns det ca 1 500. Även där gäller att antalet titlar mångdubblas om tillämpad och teknisk kemi räknas in.

I pedagogik finns det ca 8 000 titlar på högskolans bibliotek.

Informationsteknik

Studentbostäderna är anslutna till ett studentdatornät som är förbundet med såväl universitetets interna datanät som Internet. Samtliga studenter har en egen e-postadress. Vid universitetet arbetar man med IT-baserad forskning kring lärande. Genom forskningssamverkan har universitetet lyckats förena teknisk och pedagogisk/didaktisk kompetens kring IT.

Internationalisering

Universitetet har utbytesavtal eller utbyteskontakter med ett flertal universitet i USA, Europa och Australien. De har också avtal med samtliga tekniska högskolor och några andra universitet och högskolor i Norden. Dessutom är de anslutna till ett tiotal ICP-avtal (ERASMUS-avtal). Under 1995/96 skickade universitetet ut totalt 91 studenter och tog emot 145 via olika utbytesprogram. Universitetets mål är att inom några år ska minst 10 procent av studenterna beredas möjlighet att studera utomlands.

Inom lärarutbildningarna har en översyn av vilka kurser som kan erbjudas på engelska påbörjats. Vidare förläggs studenternas fördjupningskurser i engelska till viss del i England. Studenterna uppmuntras att förlägga delar av praktikstudierna och/eller examensarbeten utomlands. Under perioden 1995–96 förlade tio lärarstudenter sin praktik utomlands.

6 Förslag och motiveringar – Luleå tekniska universitet

Förslag

Vi föreslår att Luleå tekniska universitet ges rätt att utfärda gymnasie-lärarexamen.

Särskilda motiveringar

Gymnasielärarexamen vore ett naturligt komplement till nuvarande Grundskollärarexamen (1–7 och 4–9). Det finns en tydlig pedagogisk modell kring lärande och pedagogiken är väl integrerad i lärarutbildningen.

I kraft av sina stora forskningsresurser inom den tekniska fakulteten har universitetet stora möjligheter att ge lärarstudenterna kontakt med en forskande miljö inom de ämnen, matematik, fysik och kemi, som är planerade att ingå i en gymnasielärarutbildning. Universitetet bedriver även forskning i pedagogik, vilket möjliggör en forskningsanknytning av de didaktiska momenten. En naturlig väg till fortsatta studier finns, eftersom universitetet har forskarutbildning inom såväl pedagogik som de tre planerade inriktningarna; matematik, fysik och kemi. Vår bedömning är att forskningen och forskarutbildningen inom dessa ämnen väsentligt påverkar möjligheterna att erbjuda studenterna en gymnasielärarutbildning som vilar på vetenskaplig grund.

Avsikten är att studenterna inom gymnasielärarutbildningen ska samläsa med studenterna inom grundskollärarutbildningen. Detta ger fördelar men det krävs att högskolan profilerar de gymnasiala momenten vad avser t.ex. pedagogiska och psykologiska kunskaper om ungdomar och djupare ämneskunskaper.

Lärarkompetensen är god med professur och flera disputerade lärare inom huvudämnena och pedagogiken.

Biblioteket fyller väl de krav som man kan ställa för ett lärosäte som har rätt att utfärda gymnasielärarexamen.

Vi bedömer att Luleå tekniska universitet uppfyller kraven för att kunna utfärda gymnasielärarexamen.

7 Beskrivning av Mitthögskolan

Allmän beskrivning

Mitthögskolan är lokaliserad till fyra orter; Sundsvall, Härnösand, Östersund och Örnsköldsvik. Vid Mitthögskolan finns idag ca 12 000 studenter varav drygt 8 000 helårsstudenter och drygt 3 000 distansstudenter. De anställda uppgår till ca 800. Utbildningen är uppdelad på 17 institutioner, vilka lyder under fyra sektorer; sektorn för kommunikation och humaniora, sektorn för ledarskap och lärande, sektorn för naturvetenskap och teknik, sektorn för socialt arbete och vård. Högskolan har en nätverksbaserad distansutbildning, vilket inte minst gäller lärarutbildningen och lärarfortbildningen. Lärarutbildningen har ca 1 000 studenter varav drygt 50 procent är distansstuderande.

Huvudverksamheten är utbildning, vilken svarar för 80 procent av intäkterna. Forskning utgör 15 procent och övriga uppdrag 5 procent.

Befintlig lärarutbildning

Mitthögskolan har rätt att utfärda grundskolläraryxamen för 1–7 och 4–9. Programmet har inriktning mot både ma/no och sv/språk. Till vårterminen 1998 planeras även grundskolläraryxamen 4–9 med so-inriktning. Inriktningarna är uppbyggda utifrån samma struktur, vilket möjliggör samläsning av kurserna i allmän lärarkunskap.

Sökt lärarutbildning

Mitthögskolan ansöker om rätt att få utfärda gymnasieläraryxamen. Ämnesstudier upp till 80 poäng kan väljas ur följande ämnen: matematik, kemi, biologi, fysik, naturkunskap, datateknik, geografi, samhällskunskap, svenska, engelska, historia, psykologi, företagsekonomi samt media- och kommunikationsvetenskap. Ämnesstudier upp till 60 poäng kan förutom ovanstående göras i religionsvetenskap. Det fria ämnesvalet är tänkt att innebära en möjlighet till otraditionella ämneskombinationer.

Ämnesdjup och ämnesbredd

Av de ovan uppräknade ämnena har Mitthögskolan rätt att utfärda magisterexamen i matematik, kemi, historia, psykologi, företagsekonomi samt media- och kommunikationsvetenskap. Dessutom har högskolan magisterexamensrätt inom ett flertal ämnen som kan sorteras under samlingsbegreppet samhällskunskap. Beträffande övriga ämnen har högskolan generell kandidatexamensrätt. Av de uppräknade ämnena som högskolan inte har magisterexamensrätt i sker undervisning på 80-poängsnivå i fysik, biologi, datateknik och engelska.

Lärarkompetens

På institutionen för fysik och matematik tillsätts en professor inom matematik i juli 1997 som arbetar halvtid vid Uppsala universitet. Inom matematik finns det ytterligare tre disputerade lärare. Inom fysik finns det sex disputerade lärare.

Inom kemiämnet finns det en professor och ytterligare åtta disputerade lärare.

Vad gäller biologi kommer en professur inom ekoteknik att tillsättas under år 1998. Detta år kommer en professur med 50 procent tjänstgöring vid Umeå universitet och 50 procent tjänstgöring vid högskolan att inrättas. I biologi finns för övrigt två disputerade lärare. Ytterligare två lektorstjänster är under tillsättning i år.

Inom datateknik finns det 10 lärare med doktorsexamen.

I naturgeografi finns det två disputerade lärare på högskolan. Inom kulturgeografi finns det tre disputerade.

Samhällskunskap är ett av de ämnen som inom en gymnasieläroexamen ska kunna läsas upp till 80 poäng. I sociologi, statsvetenskap och nationalekonomi finns det tio, fyra respektive tre disputerade lärare.

I svenska finns det tre disputerade lärare på högskolan, varav en har en deltidstjänst vid Uppsala universitet.

I engelska är två lärare disputerade.

I historia är tre lärare disputerade.

I psykologi finns det fem disputerade lärare varav två på halvtid.

I företagsekonomi finns det fem disputerade lärare varav en på halvtid.

På institutionen för medie- och kommunikationsvetenskap finns det tre disputerade lärare.

Inom pedagogik finns det disputerade lärare på flera institutioner. Institutionen för utbildningsvetenskap har tre lektorer varav två är disputerade. Dessutom utannonseras fyra forskningslektorat i didaktik under vårterminen 1997.

Kompetensutveckling

Ca 30 lärarutbildare genomgår en 10-poängskurs i didaktik. Kursen anordnas i samarbete med Uppsala universitet. Under höstterminen 1997 startar en 5-poängskurs för lärarutbildare gällande modern informationsteknologi. En pedagogisk kurs för lärare i högskolan ges med jämna mellanrum. Möjlighet för disputerade lärare att genomgå forskarutbildning finns.

Samband mellan utbildning och forskning

Högskolan strävar efter att lärarutbildningen ska anknyta till aktuell och pågående forskning. Vetenskapsteoretiska moment ingår i lärarutbildningen. Högskolan strävar efter att knyta studenternas examensarbete till pågående forskningsprojekt.

Praktisk-pedagogisk utbildning

Den praktisk-pedagogiska utbildningen sker inom ramen för kurser i allmän lärarkunskap. Denna samläsning planeras att fortsätta inom gymnasie-lärarutbildningen. Praktiken utgör 15 av de totalt 40 poängen inom allmän lärarkunskap. Den praktikorganisation och det kontaktnät som redan finns för grundskollärare kan enligt högskolan lätt utökas med gymnasieskolan. Den etablerade distansutbildningen ställer speciella krav på bl.a. handledarutbildning i samband med den praktisk-pedagogiska utbildningen.

Examensarbete

Examensarbetet på gymnasieläroprogrammet kommer att utgöras av C-uppsats i det ämne som läses till 80 poäng. Uppsatsen ska ha en tydlig didaktisk inriktning.

Utvärdering och kvalitetssäkring

En kvalitetssäkringsplan specifikt för lärarutbildningen har upprättats inför den granskning av Mitthögskolan som just nu genomförs inom ramen för Högskoleverkets kvalitetsbedömningar. Kursutvärderingar utförs av kursansvarig institution. De ses som ett viktigt led i kvalitetssäkringsarbetet. Årligen görs en sammanställning och analys av kursutvärderingarna liksom programutvärderingar.

Möjligheter till fortsatta studier

Fortsättning till magisternivå finns i flera ämnen. Mitthögskolans institutioner arbetar inom forskarutbildningen i nätverk med de flesta universiteten i landet. Det innebär bl.a. att det finns doktorandtjänster. Doktoranderna är inskrivna vid ett universitet, men har tjänst på Mitthögskolan som också tillhandahåller en lokal handledare.

Organisation och ledning

Ansvaret för lärarutbildningarna vid Mitthögskolan åvilar Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildningen. Genomförandet åvilar flera institutioner inom olika sektorer. Lärarutbildning bedrivs framför allt på högskoleorterna Sundsvall och Härnösand.

Lokaler och utrustning

Lokalerna håller god standard. Dessutom är nybyggnationer på gång, bl.a. ett stort modernt biologilaboratorium.

Bibliotek och litteratur

Mitthögskolans bibliotek är uppdelat på de fyra högskoleorterna. Databaser för informationssökning har gjorts tillgängliga för studenterna via både Internet och CD-ROM. Totalt finns det 379 läsplatser på biblioteket.

Antalet tidskrifter uppgår till knappt 1 300. Det finns ca 150 000 volymer på biblioteket. Av Mitthögskolans totala titlar ser procentfördelningen ut som följer: humaniora 25 %, pedagogik/psykologi/medicin 18 %, samhällsvetenskap/ekonomi 25 %, teknik/naturvetenskap 18 %, läromedel 7 %, barnlitteratur 8 %.

Informationsteknik

Högskolan arbetar med lärarutbildningens IT-utveckling. Moment av datoranvändning integreras i det ordinarie kursutbudet. För övrigt anordnas grundskolläroprogrammet 1–7 och 4–9 även som distansutbildning med hjälp av bl.a. informationsteknik.

Internationalisering

Lärarutbildningen deltar i flera nätverk för studerandeutbyte. Det finns även möjlighet att göra praktiken utomlands. Inom ramen för Sokratesprogrammen sker också kontinuerliga lärarutbyten.

8 Förslag och motiveringar – Mitthögskolan

Förslag

Vi föreslår att Mitthögskolan ges rätt att utfärda gymnasielärarexamen.

Särskilda motiveringar

Mitthögskolan har erfarenhet av att bedriva lärarutbildning i och med att de nu ger grundskollärarytbildning 1–7 och 4–9. Deras erfarenheter av att bedriva distansundervisning i lärarutbildningarna kan användas i gymnasielärarytbildningen.

Högskolan har både ämnesdjup och ämnesbredd. Magisterexamen kan utfärdas inom många av de i gymnasielärarytbildningen planerade ämnena.

Lärarkompetensen är god. Det finns flera disputerade i de ämnen som planeras att kunna ingå i gymnasielärarytbildningen.

Biblioteket är under utveckling. För närvarande är det otillräckligt för studier på fördjupningsnivåerna. Det sker emellertid en satsning av resurser till biblioteket. Denna satsning måste fortsätta.

Mitthögskolans forskningsresurser har hittills i hög utsträckning allokerats till den tekniska sektorn. Lärarutbildningsområdet kommer dock att prioriteras i nästa steg.

Gymnasielärarytbildningen kommer att bli uppdelad på flera sektorer, institutioner och orter. Denna splittring kräver en starkare ledning för samordningens och helhetens skull. Det är viktigt att det finns ett helhetsperspektiv på lärarutbildningen och att inte de ämnesteoretiska institutionernas önskemål och behov tillåts dominera över lärarutbildningsperspektivet.

Vi bedömer att Mitthögskolan uppfyller kraven för att utfärda gymnasielärarexamen. Det är dock nödvändigt att litteraturbeståndet på fördjupningsnivåerna utökas. Det är också nödvändigt att lärarutbildningen får en sammanhållen organisation och en fast ledning.

Högskoleverkets beslut

Högskolan Dalarna

Bedömnings- och utrednings-
avdelningen
Utredare Stefan Odeberg

BESLUT
1997 06 18
Reg nr 64-3146-96 (delvis)

Ansökan om rätt att utfärda gymnasielärarexamen vid Högskolan Dalarna

Högskolan Dalarna har 1996-10-14 ansökt om rätt att utfärda gymnasielärarexamen.

Högskoleverket har anlitat en grupp av sakkunniga, Lärarexamensgruppen, med uppgift att granska ansökan. Gruppen har bestått av rektor Lars Haikola (ordförande), Lärarhögskolan i Malmö vid Lunds universitet, professor Bengt-Erik Andersson, institutionen för barn- och ungdomsvetenskap, fil.dr universitetslektor Lars-Erik Bjessmo, institutionen för samhällsvetenskap och humaniora, docent universitetslektor Astrid Pettersson, institutionen för pedagogik, samtliga övriga vid Lärarhögskolan i Stockholm. Högskoleadjunkt Kerstin Rydén, institutionen för språk och litteratur, Lärarhögskolan i Stockholm, har varit expert åt gruppen. Utredare Kerstin Ek, Högskoleverket, var gruppens sekreterare t.o.m. 1997-05-09. Fr.o.m. 1997-05-10 har utredare Stefan Odeberg, Högskoleverket, varit gruppens sekreterare. Deras yttrande bifogas.

De sakkunniga har gått igenom ansökningshandlingarna, inhämtat ytterligare underlag och besökt högskolan. Vid besöket har samtal förts med representanter för högskolans ledning, berörda institutioner och de studerande. Vidare har bibliotek och lokaler förevisats. De sakkunniga har i prövningen utgått dels från de krav som högskolelagen och högskoleförordningen ställer på den som erhåller gymnasielärarexamen, dels från de kriterier för bedömning av examensrätt som har etablerats i samband med tidigare examensrättsprövningar.

De sakkunniga bedömer att Högskolan Dalarna uppfyller kraven för utfärdande av gymnasielärarexamen.

De sakkunniga anser dock att vissa kompletteringar bör göras. De bedömer att litteraturbeståndet inom de aktuella ämnena behöver utökas och att lärarutbildningarna på Högskolan Dalarna behöver en tydligare forskning-sanknytning.

Med hänvisning till sakkunnigttrandet och med stöd av 3 § förordningen (1995:945) med instruktion för Höskoleverket föreskriver Höskoleverket att Högskolan Dalarna har rätt att utfärda gymnasielärarexamen. Verket har för avsikt att om ca tre år följa upp den givna examensrätten.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av utredaren Stefan Odeberg i närvaro av avdelningschefen Inger Rydén Bergendahl och utredaren Britta Lövgren.

Agneta Bladh

Stefan Odeberg

Kopia: Utbildningsdepartementet
Rektor Lars Haikola
Professor Bengt-Erik Andersson
Universitetslektor Lars-Erik Bjessmo
Universitetslektor Astrid Pettersson
Högskoleadjunkt Kerstin Rydén

Luleå tekniska universitet

Bedömnings- och utrednings-
avdelningen
Utredare Stefan OdebergBESLUT
1997 06 18
Reg nr 64-2039-96 (delvis)

Ansökan om rätt att utfärda gymnasielärarexamen vid Luleå tekniska universitet

Luleå tekniska universitet har 1996-06-16 ansökt om rätt att utfärda gymnasielärarexamen.

Högskoleverket har anlitat en grupp av sakkunniga, Lärarexamensgruppen, med uppgift att granska ansökan. Gruppen har bestått av rektor Lars Haikola (ordförande), Lärarhögskolan i Malmö vid Lunds universitet, professor Bengt-Erik Andersson, institutionen för barn- och ungdomsvetenskap, fil.dr universitetslektor Lars-Erik Bjessmo, institutionen för samhällsvetenskap och humaniora, docent universitetslektor Astrid Pettersson, institutionen för pedagogik, samtliga övriga vid Lärarhögskolan i Stockholm. Högskoleadjunkt Kerstin Rydén, institutionen för språk och litteratur, Lärarhögskolan i Stockholm, har varit expert åt gruppen. Utredare Kerstin Ek, Högskoleverket, var gruppens sekreterare t.o.m. 1997-05-09. Fr.o.m. 1997-05-10 har utredare Stefan Odeberg, Högskoleverket, varit gruppens sekreterare. Deras yttrande bifogas.

De sakkunniga har gått igenom ansökningshandlingarna, inhämtat ytterligare underlag och besökt universitetet. Vid besöket har samtal förts med representanter för universitetets ledning, berörda institutioner och de studerande. Vidare har bibliotek och lokaler förevisats. De sakkunniga har i prövningen utgått dels från de krav som högskolelagen och högskoleförordningen ställer på den som erhåller gymnasielärarexamen, dels från de kriterier för bedömning av examensrätt som har etablerats i samband med tidigare examensrättsprövningar.

De sakkunniga bedömer att Luleå tekniska universitet uppfyller kraven för utfärdande av gymnasielärexamen.

Med hänvisning till sakkunnigttrandet och med stöd av 3 § förordningen (1995:945) med instruktion för Högskoleverket föreskriver Högskoleverket att Luleå tekniska universitet har rätt att utfärda gymnasielärexamen. Verket har för avsikt att om ca tre år följa upp den givna examensrätten.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av utredaren Stefan Odeberg i närvaro av avdelningschefen Inger Rydén Bergendahl och utredaren Britta Lövgren.

Agneta Bladh

Stefan Odeberg

Kopia: Utbildningsdepartementet
Rektor Lars Haikola
Professor Bengt-Erik Andersson
Universitetslektor Lars-Erik Bjessmo
Universitetslektor Astrid Pettersson
Högskoleadjunkt Kerstin Rydén

Mitthögskolan

Bedömnings- och utrednings-
avdelningen
Utredare Stefan OdebergBESLUT
1997 06 18
Reg nr 64-3114-96 (delvis)

Ansökan om rätt att utfärda gymnasielärarexamen vid Mitthögskolan

Mitthögskolan har 1996-10-10 ansökt om rätt att utfärda gymnasielärarexamen.

Högskoleverket har anlitat en grupp av sakkunniga, Lärarexamensgruppen, med uppgift att granska ansökan. Gruppen har bestått av rektor Lars Haikola (ordförande), Lärarhögskolan i Malmö vid Lunds universitet, professor Bengt-Erik Andersson, institutionen för barn- och ungdomsvetenskap, fil.dr universitetslektor Lars-Erik Bjessmo, institutionen för samhällsvetenskap och humaniora, docent universitetslektor Astrid Pettersson, institutionen för pedagogik, samtliga övriga vid Lärarhögskolan i Stockholm. Högskoleadjunkt Kerstin Rydén, institutionen för språk och litteratur, Lärarhögskolan i Stockholm, har varit expert åt gruppen. Utredare Kerstin Ek, Högskoleverket, var gruppens sekreterare t.o.m. 1997-05-09. Fr.o.m. 1997-05-10 har utredare Stefan Odeberg, Högskoleverket, varit gruppens sekreterare. Deras yttrande bifogas.

De sakkunniga har gått igenom ansökningshandlingarna, inhämtat ytterligare underlag och besökt högskolan. Vid besöket har samtal förts med representanter för högskolans ledning, berörda institutioner och de studerande. Vidare har bibliotek och lokaler förevisats. De sakkunniga har i prövningen utgått dels från de krav som högskolelagen och högskoleförordningen ställer på den som erhåller gymnasielärarexamen, dels från de kriterier för bedömning av examensrätt som har etablerats i samband med tidigare examensrättsprövningar.

De sakkunniga bedömer att Mitthögskolan uppfyller kraven för utfärdande av gymnasielärexamen.

De sakkunniga anser dock att vissa kompletteringar bör göras. De anser det som nödvändigt att litteraturbeståndet på fördjupningsnivåerna utökas och att lärarutbildningen får en sammanhållen och fast ledning.

Med hänvisning till sakkunnigyttrandet och med stöd av 3 § förordningen (1995:945) med instruktion för Högskoleverket föreskriver Högskoleverket att Mitthögskolan har rätt att utfärda gymnasielärexamen. Verket har för avsikt att om ca tre år följa upp den givna examensrätten.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av utredaren Stefan Odeberg i närvaro av avdelningschefen Inger Rydén Bergendahl och utredaren Britta Lövgren.

Agneta Bladh

Stefan Odeberg

Kopia: Utbildningsdepartementet
Rektor Lars Haikola
Professor Bengt-Erik Andersson
Universitetslektor Lars-Erik Bjessmo
Universitetslektor Astrid Pettersson
Högskoleadjunkt Kerstin Rydén

Bilaga

Tidigare rapporter om examensrätt inom lärarutbildningsområdet

Kanslersämbetets rapport 1994:2 Examensrätt inom lärarutbildningsområdet

Kanslersämbetets rapport 1995:6 Examensrätt för Waldorfbildningar

Högskoleverkets rapportserie 1997:4 R Examensrättsprövning – Lärarutbildning vid högskolorna i Borås och Halmstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:11 R Examensrättsprövning – Grundskolläraexamen vid Högskolan i Falun/Borlänge, Högskolan i Jönköping och Högskolan i Kristianstad